

3.

Stockholms kommunalstyrelse och i samband därmed stående institutioner.

SF.

Stockholms stadsfullmäktige

och i närmaste samband därmed stående institutioner.

Ursprungligen utövades huvudstadens styrelse av konungens representant, fogden, i samverkan med rådet (jfr sid. 4 och 44). Den egentliga självstyrelsen tilldelades emellertid efter hand rådet (från senare delen av 1600-talet benämnt magistraten). Såsom stadens och borgerskapets förmän förde överståthållaren alltifrån år 1634, då hans ämbete tillkom, ordet inom detta råd. Vid sidan av borgmästare och råd fortgick från äldre tider borgerskapets inflytande på stadens styrelse dels genom ärendens omedelbara handläggning, dels och huvudsakligen genom de under medeltiden tillkomna borgerskapets äldste, vilka till en början voro 24, från år 1492 48 och från år 1768 50 till antalet, varav benämningen borgerskapets femtio äldste. De äldste utsågos av rådet (magistraten), från 1500-talets slut inom ett av borgerskapet uppgjort förslag. De tillkommo endast såsom en rådgivande församling och innehade även denna ställning enligt 1672 års förordning angående Stockholms stads styrelse; först år 1772 erhöilo de under egna ordförande (tvenne alternerande) beslutanderätt jämte magistratens ledamöter. Det var dock endast vad man sedermera benämnt drätselärenden i inskränkt mening, som voro föremål för nu omnämnda självstyrelse, i vilken den år 1813 inrättade drätselkommissionen (se nedan) sedermera fick del.

En verksam del i styrelsen av åtskilliga huvudstadens angelägenheter (byggnadsväsendet, strandregleringar, allmänna säkerheten, torghandeln, mångleriväsendet, religions-, sjuk- och fattigvård samt brandförsäkringsväsendet) tog under 1700-talet den av kungl. maj:t förordnade kungl. politie- och brandkommissionen. Denna från år 1724 under omkring 50 år fungerande myndighet, som i viss mån representerade en inskränkning i den kommunala självstyrelsen, bestod av tolv, de flesta höga, stats- ämbetsmän (tre riksråd, justitiekanslern, en generalmajor, ett kansliråd, en vicepresident, fyra kollegieråd, en assessor) och två rådmän.

Fördelningen på de skattskyldiga invånarna av de prestationer och avgifter, de hade att utgöra, gav från slutet av 1600-talet upphov till den ena kommunala institutionen efter den andra.

År 1688 tillkommo deputerade för inkvarteringsverket, sedermera benämnda inkvarteringskommissionen, ursprungligen bestående av magistratspersoner och borgare samt, sedan även andra husägare blivit skyldiga att deltaga i inkvarteringen, jämväl av represen-

tanter från dem. Denna myndighet hade att taxera, uppbära samt redogöra för en borgerskapet av kungl. maj:t till lättnad i inkvarteringsbördan beviljad extra tilläggsavgift å tull-uppbörden, den s. k. tillöknings- eller inkvarteringsstolagen, vilken med undantag för åren 1717—1719 utgick under hela tiden 1688—1857. Vid sidan av den allmänna inkvarteringskommissionen fanns en särskild dylik, som ordnade tillfällig inkvartering in natura. År 1811 förenades de båda inkvarteringskommissionerna till en enda, vars verksamhet sedan fortsatte t. o. m. år 1868, då den borgerskapet och husägarna ävlande inkvarteringsbördan överflyttades till stadens invånare i allmänhet.

För taxering av den borgerliga inkvarteringsavgiften samt för handhavande av stadsvaktens och båtsmanskompaniets utrustning och underhåll inrättades år 1710 borgerskapets bemedlingskommission, bestående av tretton av borgerskapets äldste utsedda personer. År 1720 fick denna kommission befattning med taxering, uppbörd och förvaltning av även andra borgerliga utskylder. För uppbörden av borgerskapets uttaxerade medel antog bemedlingskommissionen egna uppbördskommissarier, vilka avlönades av sin uppbörd. På detta sätt tillskapades ett kommunalt uppbördsverk vid sidan av det sedan gammalt under magistraten sorterande, vilket senare härigenom förvandlades till ett kronouppbördsverk (se sid. 17). Bemedlingskommissionen valdes av de femtio äldste och äger fortfarande bestånd för förvaltning av borgerekapets enskilda fonder (jfr avd. 6).

Brandvaktskasseadministrationen, sammansatt, under överståthållaren såsom ordförande, av två magistratspersoner och tio husägare, tillkom år 1788 samt hade att med användande av den av samtliga husägare uttaxerade brandvaktssavgiften bestrida och bekosta nattbevakningen. År 1850 övertogs detta bestyr av polisen (jfr sid. 9). Därefter hade administrationen endast att uppbära och till överståthållarämbetet överlämna brandvaksmedlen.

Under år 1767 synas borsbyggnadsdeputerade hava börjat sin verksamhet, som avsåg uppsikt över det då påbörjade uppförandet av borsbyggnaden, vilket byggnadsarbete finansierades genom en särskild avgift å in- och utskoppade varor. I deras ställe trädde år 1781 kommitterade över bors- och brobyggnader, som förutom förvaltningen av borsbyggnaden och därför tillgängliga medel hade att

förvalta och disponera en för Norrbros färdigbyggande och andra allmänna byggnader avsedd fond, till vilken medel årligen avsattes av stadskassan. Dessa kommitterade finga år 1815 området för sin verksamhet utvidgat och erhöles då benämningen kommitterade överbörs-, bro- och hamnbyggnader. De bestodo av överståthållaren såsom ordförande, två av honom utsedda magistratspersoner samt bemedlingskommissionens ledamöter. För kommitterades räkning uttaxerade bemedlingskommissionen en »bro- och hamnbyggnadsavgift å borgerlig rörelse». Kommitterades bestyr övertogs år 1846 av drätselkommissionen.

Det första egentliga steget till magistratens och borgerskapets äldstes befriande från bestyret med kommunens förvaltning togs år 1813, då den förut omnämnda drätselkommissionen inrättades. Såsom ordförande i detta nya verk insattes överståthållaren; sittare blevo fyra magistratspersoner, utsedda av magistraten, och sex borgare av olika kategorier, valda av borgerskapets äldste. Drätselkommissionen övertog den kommunala medelsförvaltning, som handhäfts av magistratens handelskollegium (se sid. 44), ävensom kollegiets främste tjänsteman, stadskamreraren, och hans kontor. Från byggnings- och ämbetskollegiet öfverflyttades till kommissionen byggningsbokhållaren (byggnadskontoret), varjämte de under nämnda kollegium sorterande stadsarkitekten och stadsingenjören skulle stå till kommissionens förfogande. Enligt sin instruktion hade drätselkommissionen i första hand att förvalta stadens fastigheter och övriga tillhörigheter samt omhänderhava de inkomster, som voro enligt stat anslagna till utgifter för rådhusrätten, kronouppbördsverket m. fl. administrativa eller kommunala inrättningar. Kommissionen var dock icke den högsta myndigheten, utan vissa ärenden skulle hänvisas till magistraten och de femtio äldste.

Stadens gamla skyldighet att uppställa och underhålla ett antal båtsmän avlöstes 1839 och 1842 av ett medgivande att i stället erlägga vakansavgift. Debitering, uppbörd och redovisning af denna avgift och förvaltningen af därmed sammanhängande ärenden uppdrogs åt båtsmanshållskommissionen, bestående av sju personer, valda av borgare och fastighetsägare såsom båtsmanshållsskyldiga.

Den centrala ledningen av fattigvårdsförvaltningen (liksom även av sjukvården) utövades av magistratens politikollegium till åren 1751—1752, då församlingarnas anstalter för fattiga och sjuka befriades från kollegiets inseeende. Sedan saknades enhetlig styrelse på detta område till 1807, då en dylik inrättades i form av en av representanter för varje stads stats- och kommunalinstitutioner sammansatt talrik direktiön. Denna ordning blev emellertid ej länge bestående. Genom kungl. brev åren 1811, 1812 och 1813 ändrades organisationen ånyo. Ansvaret för fattigvården lades åter företrädesvis på församlingarna. Överståthållaren skulle dock ut-

öva överinseende över verksamheten med biträde av bl. a. dels en ny ämbetsman, generaldirektören över Stockholms stads fattigvård, dels av utav församlingarnas fattighusdirektioner utsedda kommitterade. Ytterligare ett centralt organ för fattigvården tillskapades vid samma tid, nämligen av församlingarna valda deputerade för allmänna fattigvårdsavgiftens utgörande. För vinnande av större enhetlighet inrättades i stället för omförmålda institutioner genom kungl. stadgan angående fattigvården i Stockholms stad den 1 april 1843 stadsnämnden såsom centralstyrelse för hälso- och fattigvårdsärenden. I denna var överståthållaren ordförande, pastor primarius, polismästaren och förste stadsläkaren ständiga ledamöter samt 21 valda ledamöter, som utsågos, en av och inom konsistorium, en av och inom magistraten, två från var och en av de åtta samtidigt inrättade församlingarnas nämnderna, en av allmänna barnhusets, en av Danviks hospitalen och en av prins Carls inrättnings direktiön. Under stadsnämnden som överstyrelse lydde, förvaltade av särskilda direktiöner, vissa fattigvårds- och sjukvårdsanstalter.

Med hänsyn till kolerafarsotens första utbredande i Europa inrättades för denna del av hälsovården den allmänna sundhetskommittén, som verkade åren 1831—1840. Av enahanda anledning och för samma ändamål bildades år 1847 allmänna sundhetsnämnden, som huvudsakligen nominellt kvarstod till tiden för stadsfullmäktiges tillkomst. Den bestod av ledamöter, utsedda vid sockenstämmorna. Ordet fördes av överståthållaren eller den han förordnade i sitt ställe.

Från att hava varit bestyr, utförda af hus- och tomtägarna, övergick gatuläggningen och gatubelysningen, till en början var för sig, till att bliva på sockenstämmogrunder (jfr nedan) byggda, för hela staden gemensamma angelägenheter. År 1845 inrättades för gatuläggningen och år 1850 för gatubelysningen särskilda förvaltningar, vilka med år 1861 sammanslogos till gatulägnings- och lyshållningsstyrelsen, bestående av nio ledamöter, av vilka en utsågs av överintendentsambetet och de övriga af sockenstämmonämnden.

För den år 1855 av sockenstämmonämnden beslutade vattenledningen inrättades en överstyrelse med överståthållaren såsom ordförande och 24 av de territoriella församlingarna valda ledamöter. För vattenledningens anläggande och förvaltning tillsattes av överstyrelsen en särskild direktiön.

Med år 1862 gjordes enligt kungl. resolutionen den 27 september 1861 huvudstadens folkskoleväsende till en stadens gemensamma angelägenhet, som, intill dess stadsfullmäktige övertogs detsamma, lydde under överstyrelsen för stadens folkskolor, sammansatt av en ordförande och elva ledamöter, valda, en av stadens konsistorium, en av fattigvårdsnämnden, en av varje församlings skolråd och

SF. en av överstyrelsen, företrädesvis bland huvudstadens läkare. Överstyrelsen valde själv sin ordförande. Om detta val föll på någon förutvarande ledamot, utsågs annan i samma ordning, som denne förut blivit invald.

Såsom delvis framgår av ovanstående, kommo även stadens kyrkliga kommuner, församlingarna, att efter hand utöva åtskillig verksamhet, som numera tillkommer den borgerliga kommunen. Genom kungl. förordning ang. sockenstämmor den 16 mars 1847 inrättades vid sidan av de olika församlingarnas sockenstämmor en av dessa utsedd, för hela staden gemensam sockenstämmonämnd, bestående av 60 deputerade, varav hälften fastighetsägare. Denna nämnd hade att besluta i sådana för hela staden gemensamma frågor, i vilka de olika sockenstämmorna fattat skiljaktiga beslut. Sockenstämmonämnden fick stor betydelse och kom i många och viktiga frågor att fylla en allmän kommunalrepresentations uppgifter.

Förslaget till 1862 års kungl. förordning om kommunalstyrelse i stad var uppgjort att gälla även för huvudstaden. Detta förslag hänsköts till yttrande av överståthållarämbetet och från ämbetet till magistraten och borgerskapets äldste, som för frågans utredning tillsatte en kommitté. Såväl kommittén som överståthållarämbetet avstyrkte på det bestämdaste, att den allmänna stadsförfattningen skulle tillämpas på Stockholm, och påyrkade, att huvudstaden skulle få sin särskilda kommunalförordning, vartill ook förslag uppgjordes. I huvudsaklig överensstämmelse med detta förslag utfärdades kungl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Med upphävande av 1847 års sockenstämmoförordning och vad i andra författningar kunde finnas strida mot de nya bestämmelserna förklarades i 1862 års förordning om kommunalstyrelse i Stockholm staden med därunder lydande område utgöra för sig en särskild kommun, vars medlemmar ägde att själva efter de givna närmare bestämmelserna vårda sina gemensamma angelägenheter, såvitt icke enligt gällande författningar det tillkomme offentlig ämbetsmyndighet att handhava dem. I avseende å behandling av kyrkliga angelägenheter samt ärenden rörande folkskolan hänvisades till vad särskilt fanns stadgat. Undantaget i avseende å kyrkliga angelägenheter blev, vad angår anordnandet av begravningsplatser, år 1886 modifierat i sammanhang med inrättandet av en kyrkogårdsnämnd för förvaltningen av stadens gemensamma begravningsplatser, vilken förvaltning sedermera år 1924 helt och hållet frigjordes från sambandet med den kyrkliga kommunen. Folkskoleväsendet blev med år 1904 genom lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm en väsentligen under den borgerliga kommunen lagd, stadens gemensamma angelägenhet.

Efter den nya kommunalförordningens till-

komst var det endast en tidsfråga, när de bördor, som lagts på särskilda klasser av stadens invånare, och de motsvarande rättigheterna skulle upphöra och därmed även den splittring, som förorsakats genom de ovan omnämnda särskilda styrelserna och kommissionerna. I enlighet med principer, som angivits i ett kungl. cirkulär den 10 juli 1863, träffades mellan stadsfullmäktige och borgerskapets äldste en av kungl. maj:t den 14 juli 1865 stadsfäst överenskommelse angående likställighet i vissa kommunala rättigheter och skyldigheter mellan borgerskapet och idkare av borgerlig rörelse å ena sidan samt stadens övriga invånare å andra sidan.

Författningar. Kungl. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862. Kommunalförordningen har undergått följande ändringar. Kungl. kungörelsen den 22 juni 1883 medförde huvudsakligen nedsatt maximum av röstetalen vid stadsfullmäktigval och överflyttning till nämndernas instruktioner av en del bestämmelser om dem. Enligt kungl. förordningen den 8 mars 1889 var den medlem av kommunen, som därstädes ägde fast egendom i st. f. som förut den, som var för fast egendom till allmän bevilning uppförd. Genom kungl. förordningen den 22 mars 1889 blev kvinna valbar till fattigvårdsnämnden. Lagen den 2 april 1898 gjorde villkoren för rösträtt och valbarhet till stadsfullmäktige i allo lika med motsvarande bestämmelser för de andra städerna och föreskrev förarandet, då ordinarie val och fyllnadsval till stadsfullmäktige skulle ske samtidigt. Lagen den 15 april 1904 lämnade föreskrifter om revisorsval. Lagen den 29 april 1904 tilldelade stadsfullmäktige rätt att årligen själva utse sin ordförande. Genom lagen den 7 juli 1905 blev kvinna valbar till styrelsen för arbetsförmedlingen. Lagen den 17 maj 1907 införde nya bestämmelser angående stadsfullmäktiges sammanträden (se nedan). Genom lagen den 12 juli 1907 upphävdes § 47 och ändrades § 45 (varigenom nya bestämmelser infördes rörande ersättning för utskökningskostnader). Lagen den 26 maj 1909 gjorde kvinna valbar till stadsfullmäktig, införde den proportionella valmetoden vid val av stadsfullmäktige, ändrade grunderna för röstvärdets beräkning, sänkte röstetalsmaximum från 100 till 40 röster, stadgade två tredjedels majoritet för en del beslut samt berättigade stadsfullmäktige att bestämma valkretsindelningen, som förut bestämts av magistraten. Lag den 4 mars 1910 gjorde vissa förtydliganden i valbestämmelserna. Genom lagen den 10 juni 1910 meddelades ändrade bestämmelser ang. underställning av beslut om låns upptagande, innefattande en inskränkning av kommunens lånerätt (denna bestämmelse trädde emellertid i kraft först fr. o. m. år 1913). Genom lagen den 9 juni 1911 utsträcktes perioden för stadsfullmäktigmandat från två till fyra år. Lagen den 13 juni 1913 stadgade vissa bestämmelser för valhemlighetens skyddande vid stadsfullmäkt-

tigval (valkuvert, valskärmar etc.), ändrade föreskrifter rörande valsedels röstvärde vid ny sammanräkning efter avgången fullmäktigt samt föreskrift ang. proportionellt val i vissa fall till utskott eller kommitté. Lagen den 25 aug. 1914 meddelade vissa föreskrifter rörande rösträtt för arrendator av jordbruksfastighet i stad. Lagen den 29 juni 1917 ändrade föreskrifterna om kungörande av tid för valförrättning för stadsfullmäktigval och om valbarhet till stadsfullmäktig. Lagen den 24 maj 1918 införde ändrade bestämmelser om viss ådömd straffpåföljd som hinder för rösträtt. Genom lagen den 20 juni 1918 fick överståthållarämbetet rätt att på framställning av drätselnämnden eller kameraren i uppborgsverket företaga vissa rättelser i debiteringen av stadsutskylder. Lagen den 23 dec. 1918 stadgade lika kommunal rösträtt för varje i kommunen mantalskriven man eller kvinna, som fyllt 23 år och ej är omyndig eller i konkurstillstånd, ej är av fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning, ej häftar för samtliga de tre senaste årens förfallna kommunalutskylder och ej utesluts genom ådömd straffpåföljd; vidare gavs ändrade föreskrifter om röstlängdens upprättande och om sättet för stadsfullmäktigvalens anordnande samt vidgades bestämmelsen om $\frac{2}{3}$ majoritet för vissa beslut av ekonomisk innebörd. Lagen den 14 febr. 1920 förlade ledningen av stadens kommunala förvaltning hos det i beredningsutskottets ställe inrättade stadskollegiet, bland vars medlemmar de särskilt valda, avlönade borgarrådeningo föredragningskyldighet för de på dem fördelade olika förvaltningsområdena (se vidare nedan under stadskollegiet); i sammanhang därmed stadgades, att två vice ordförande skulle utses av stadsfullmäktige, varjämte en del av omorganisationen påkallade smärre ändringar i vissa paragrafer vidtogos. Genom tvenne lagar den 30 juni 1920 gjordes några smärre ändringar i föreskrifterna om valsedlarnas beskaffenhet och röstlängdens upprättande samt upphävdes rätten till röstning genom fullmakt och infogades i stället föreskrifter rörande den genom särskild lag s. d. medgivna rätten för vissa väljare att använda valsedelsförsändelse. K. förordn. den 19 nov. 1920, 10 okt. 1924, 14 maj 1926 och 27 juni 1927 hava meddelat vissa ändrade grunder för den kommunala beskattningen under åren 1921—1928 (se nedan). Lag den 10 mars 1922 bestämde som villkor för stadsfullmäktiges beslutsförhet närvaro av »flera än hälften» i st. f. »minst hälften» av samtliga fullmäktige. Genom lagen den 9 juni 1922 upphävdes den successiva förnyelsen av stadsfullmäktige med val av halva antalet vart annat år; samtidigt infördes vissa modifikationer i den proportionella valmetoden. Lagen den 15 juni 1923 medgav stadsutskylders inleverering till stadens kassa jämväl genom insättning i annan bank än riksbanken. Genom lag den 20 juni 1924 begränsades mandattiden för stadskollegiets särskilt valda ledamöter till ett år, varjämte stadsfullmäktige medgavs rätt att till innehavare av

kommunala förtroendeuppdrag utgiva ersättning dels i form av dagtraktamente och reseersättning, dels, i vissa fall, i form av särskilt arvode. Genom lagen den 29 maj 1925 upphörde stadskollegiets åliggande att utse vice ordförande i vissa av stadens nämnder. Lagen den 21 maj 1926 införde dels föreskrift om att stadsfullmäktig- och elektorsval (jfr avd. 6) skola förättas samtidigt, dels medgivande att å valsedel utsätta även kartell- och fraktionsbeteckningar ävensom valbeteckning, dels vissa ändrade bestämmelser om valsedlars kassering och sammanräkning. Slutligen infördes genom lag den 28 sept. 1928 vissa av den samma år beslutade nya kommunalskatte-lagstiftningen påkallade ändringar i avseende å grunderna för täckande av kommunens skattebehov m. m.¹⁾

För ändring av huvudstadens kommunalförordning liksom för övriga förordningar av samma slag har från år 1866 fordrats riksdagens medverkan.

Valordning för Stockholms stad, gällande vid val av stadsfullmäktige samt för upprättande av förslag till borgmästar-, rådmans- eller magistratssekreterarsyssla, fastställd av kungl. maj:t den 11 febr. 1910 (med ändr. den 24 jan. 1914 och 24 maj 1918), reglerar de kommunala valen, kompletterad av särskilda, av magistraten vid varje valtillfälle utfärdade valföreskrifter. Lag den 20 maj 1921 med vissa föreskrifter i fråga om val av stadsfullmäktige m. fl., med ändr. den 9 juni 1922, 20 juni 1924 och 21 maj 1926.

K. kung. den 29 jan. 1921 om upprättande av röstlängd för val till riksdagens andra kammare och av kommunal röstlängd samt angående den i avseende härå vissa myndigheter åliggande uppgiftsskyldighet, med ändr. den 10 febr. 1922, 16 jan. 1925 samt 21 maj och 18 juni 1926.

Lag den 30 juni 1920 om rätt för vissa väljare att utan inställelse inför valförrättare avgiva valsedel vid vissa kommunala val samt föreskrift om behandling av valsedelsförsändelse, med ändr. den 21 mars 1924 och 21 maj 1926. K. kung. den 21 maj 1926 angående kuvert till valsedelsförsändelse vid vissa kommunala val samt vid val av electorer för val till riksdagens första kammare. K. kung. den 20 maj 1921 om vittnen vid anordnande i vissa fall av valsedelsförsändelse vid kommunala val m. m., med ändr. den 21 mars 1924.

¹⁾ Stadsfullmäktige hava den 19 nov. 1928 beslutat dels avgiva begärt yttrande till kungl. maj:t över av särskild sakkunnig avgivet förslag angående revision av gällande förordningar om kommunalstyrelse på landet och i stad m. m., dels hos kungl. maj:t hemställa, att den pågående revisionen av kommunallagstiftningen måtte utsträckas jämväl till kommunalförordningen för Stockholm, med beaktande härvid av vissa av stadskollegiet uttalade önskemål (jfr Utl. 1928: nr 347).

Beträffande av stadskollegiet igångsatt utredning rörande överståthållarämbetets och stadens inbördes förhållanden se sid. 283.

SF. Kommunalskattelag den 28 sept. 1928. K. förordn. den 28 sept. 1928 om kommunal progressivskatt. Lag om skogsaccis den 28 sept. 1928. K. förordn. den 28 sept. 1928 om ändrade grunder för utgörande av vissa utlagor. (Beträffande vissa äldre stadsganden, som avse de under år 1929 utgående kommunalutskylderna se 1928 års kommunalkalender.)

Stadsfullmäktige.

Stadshuset (ingång från gården, sydöstra hörnet, stora tornet), 1 tr., C.; t. »stads-huset». Ingång för åhövare: från gården, portiken i sydöstra hörnet, 4 tr.

Sessionstider: ett ordinarie sammanträde, vanligen tredje måndagen, i varje månad (utom juli och aug.), f. ö. när omständigheterna påfordra.¹⁾

Stadskollegiet, borgarråden och stadsfullmäktiges kansli (stadskansliet): ingång över gården, stora trappan t. h., 1 tr. (se vidare nedan sid. 66, 68, 69).

Kommunens beslutanderätt utövas genom 100 stadsfullmäktige. Stadsfullmäktige bestämma efter förslag av magistraten indelningen i valkretsar jämte antalet fullmäktige för varje valkrets. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 20 sept. 1920 och 15 dec. 1926 är staden indelad i fem valkretsar, av vilka den första väljer 16, den andra 22, den tredje 19, den fjärde 20 och den femte 23 stadsfullmäktige. (Se vidare nedan.) Valen ske fr. o. m. år 1913 för fyra år och äga fr. o. m. år 1923 rum vart fjärde år, varvid varje gång hela antalet stadsfullmäktige skall utses. Dessa val ske fr. o. m. 1910 efter proportionell valmetod och fr. o. m. 1919 efter ogradeerad röstskala. Röstlängd för valet upprättas av taxeringskommissarierna under magistratens inseeende. Valet företages inför av magistraten utsedda deputerade.

Rösträtt vid val av stadsfullmäktige tillkommer envar i staden mantalsskriven man eller kvinna, som är svensk undersäte och senast under nästföregående kalenderår uppnått 23 års ålder samt ej är omtydd eller i konkurstillstånd, ej är av fattigvården ombändertagen för varaktig försörjning, ej häftar för mera än två års av till betalning under de tre senaste åren förfallna kommunalutskylder och ej utesluts på grund av ådömd straffpåföljd. (Beträffande för röstning och röstsammanräkning m. m. gällande föreskrifter hänvisas till kommunalförordningen.)

För valbarhet till stadsfullmäktig erfordras att äga kommunal rösträtt i staden och hava uppnått 25 års ålder. Stadsfullmäktig

kan ej den vara, som icke råder över sig och sitt gods, som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning, eller som står under äventyr av sådan påföljd, eller som är förklarad ovärdig att inför rätta föra annans talan. Gift kvinna, som står under mannens målsmanskap, är ej på grund härav obehörig att mottaga och utöva stadsfullmäktiguppdrag. Vissa ämbets- och tjänstemän må icke vara stadsfullmäktige, nämligen »överståthållaren, underståthållaren, polismästaren och stadens fiskaler ävensom de tjänstemän och be-tjänte, vilka i och för sina befattningar äro inför stadsfullmäktige eller stadens nämnder redo skyldiga». Den som blivit vald till fullmäktig äger avsäga sig uppdraget, om han icke är boende inom staden, om han är ämbets- eller tjänsteman och av sin befattning hindras att fullgöra uppdraget, om han uppnått 60 års ålder, förut tjänstgjort som stadsfullmäktig i fyra år eller eljest förmår visa hinder, som av stadsfullmäktige godkännes. Kvinna, som blivit vald till stadsfullmäktig, äger när som helst avsäga sig uppdraget.

Stadsfullmäktiges verksamhetsår räknas fr. o. m. den 1 april t. o. m. den 31 mars nästföljande år.

Enligt 1862 års förordning fördes ordet hos stadsfullmäktige av överståthållaren med rätt för honom att deltaga i överläggningarna men ej i besluten. För varje år ägde stadsfullmäktige välja en vice ordförande. Överståthållarens ordförandeskap upphörde den 1 juni 1904, då stadsfullmäktige första gången inträdde i sin genom lagen den 29 april 1904 dem tilldelade rätt att själva årligen utse sin ordförande. Överståthållaren behöll sin rätt att deltaga i överläggningarna. Samma rätt tillades uttryckligen underståthållaren vid förfall för överståthållaren. Fr. o. m. den 1 april 1920 utse stadsfullmäktige två vice ordförande.

»Stadsfullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga; dock kunna fullmäktige för någon särskild fråga besluta, att överläggning skall inom lyckta dörrar hållas» (§ 21 i kommunalförordningen). »Stadsfullmäktige må ej ärenda företaga eller däri besluta, såvida icke flera än hälften av dem äro tillstädes» (ur § 22 i kommunalförordningen).

»Till stadsfullmäktiges åligganden och befogenhet hör: att avgiva utlåtanden i alla frågor, som för sådant ändamål av kungl. maj:t till fullmäktige remitteras, eller av överståthållar-ämbetet, magistraten eller andra vederbörande till dem hänskjutas; att meddela beslut i angelägenheter, som av de för verkställighet och förvaltning tillsatta nämnder eller personer likmätigt de för en var av dem gällande instruktioner fullmäktiges prövning underställas; att efter granskning av de utav vederbörande förvaltningsnämnder upprättade utgifts- och inkomst-förslag bevilja medel till stadsutgifternas bestående samt förordna om uttaxering av de skatte-

¹⁾ Stadsfullmäktiges ordinarie sammanträden under arbetsåret 1929/30, efter sammanträdet den 2 april, äro utsatta till den 21 maj, 17 juni, 16 sept., 21 okt., 18 nov. och 2 dec. 1929 samt 27 jan., 17 febr. och 17 mars 1930.

bidrag, vilka utöver befintliga tillgångar kunna till stadens allmänna gagn eller särskilda dess behov erfordras, ävensom i fråga om utgifter för nya ändamål bestämma de grunder, efter vilka uttaxering därav skall äga rum; samt att årligen genom revisorer, vilka stadsfullmäktige utse, granska dem underlydande nämnders räkenskaper och förvaltning under nästföregående året» (nr § 26 i kommunalförordningen).

Vid stadsfullmäktiges sammanträden äger en var ibland dem att framställa förslag (motion) i ämne, som till fullmäktiges handläggning hör. Vill stadsfullmäktig till borgarråd framställa spörsmål (interpellation) i ärende, som tillhör stadsfullmäktiges handläggning, skall detsamma, skriftligen avfattat, ingivas till stadskansliet minst fem dagar före det sammanträde, vid vilket spörsmålet är avsett att framställas. Å fullmäktige ankommer att utan föregående överläggning besluta, huruvida spörsmålet må framställas eller icke.

För giltigheten av en del av stadsfullmäktiges beslut fordras fastställelse av kungl. maj:t. Övriga beslut skola i vidsträckt omfattning underställas överståthållarämbetet (jfr nedan).

Stadsfullmäktige avgöra själva, utan annan myndighets hörande, följande frågor: underånniga framställningar till kungl. maj:t; beslut i fråga om beviljande av skattebidrag till stadens allmänna gagn eller särskilda dess behov, dock med vissa undantag, beslut i anledning av de på fullmäktiges prövning beroende revisionsanmärkningar, antagande och entledigande ävensom avledande av borgarråd och stadssekreterare (kanslichef) samt överenskomelser och beslut rörande ordningen och arbetssättet m. m. hos fullmäktige. Däremot erfordras kungl. majts prövning och stadfästelse för att stadsfullmäktiges beslut skola vinna gällande kraft, då de angå: försäljning, pantförskrivning eller utbyte av sådan staden tillhörig fastighet, som har bestämts till bestridande av något bland stadens allmänna behov, så ock överenskomelse, som medför förändring i de rättigheter staden äger till sådan fastighet, upptagande av lån — med vissa i författningen närmare bestämda undantag — nya eller förhöjda avgifter å allmänna rörelsen för begagnande av de platser, som blivit anvisade åt den samma, eller de inrättningar, som äro gjorda till dess betjäande, förändring i de av kungl. maj:t för stadskollegiet eller stadens nämnder fastställda instruktioner samt förändring i vissa gällande bestämmelser och åtaganden rörande kommunalutskylderna (§ 30 i kommunalförordningen). I alla övriga ämnen erfordras överståthållarämbetets stadfästelse för att giva gällande kraft åt stadsfullmäktiges beslut. Vågar överståthållarämbetet sökt fastställelse, skall skäl därtill uppgivas, och äga stadsfullmäktige i sådant fall att avgöra, huruvida frågan skall underställas kungl. majts prövning. För vissa beslut fordras två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster, nämligen avhållande eller köp av fast

egendom (såvida ej köpet avser stadsplans eller tomtindelings genomförande), beviljande av anslag till nya ändamål eller behov, beviljande av anslag, vartill medel skola anskaffas genom upplåning, upptagande eller förnyande av lån eller ingående av borgen samt efterskänkande av oguldnadsutskylder. Vid val av borgarråd gälla särskilda bestämmelser ang. röstövertikt m. m. (se under stadskollegiet, sid. 67).

Stadsfullmäktige må icke samfällt och omedelbart befatta sig med verkställighetsåtgärder av något slag eller med förvaltning av penningar eller andra tillgångar för kommunens räkning, utan tillkommer detta, under stadskollegiets ledning, de nämnder (styrelser) eller personer, som för sådant ändamål utses, och vilka var inom sitt område äro för omförmålda göromål ansvariga. Stadskollegiet utser bland borgarråden ordförande i flertalet av dessa nämnder (styrelser); nämndernas (styrelsernas) övriga ledamöter samt suppleanter välja stadsfullmäktige bland sig eller stadens andra till fullmäktige valbara inbyggare för en tid av i regel två år; i några nämnder utses därjämte vissa ledamöter av andra myndigheter. Nämndernas (styrelsernas) instruktioner skola, med undantag för vissa nämnder, som tillsättas på grund av särskilda riksförfattningar, fastställas av kungl. maj:t. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 1 april och 21 dec. 1925 utgår till ledamöter av stadens nämnder, styrelser, kommittéer och delegationer m. m. ävensom till av stadsfullmäktige utsedda revisorer ersättning i form av dagtraktamente med 5 kr. för sammanträdesdag.

Förberedandet m. m. av frågor hos stadsfullmäktige samt övervakandet av beslutens verkställighet åligger stadskollegiet, som ock i övrigt har att å stadsfullmäktiges vägnar leda förvaltningen av stadens angelägenheter.

Över stadsfullmäktiges och stadens nämnders beslut kunna besvär anföras hos överståthållarämbetet senast inom 14 dagar efter det klaganden erhöi del av beslutet. I överståthållarämbetets utslag i anledning av anförda besvär kan ändring sökas hos kungl. maj:t i socialdepartementet inom 30 dagar efter utslaget meddelande.

Den 20 april 1863 hade stadsfullmäktige sitt första sammanträde.

Senaste val av stadsfullmäktige (för tiden $\frac{1}{4}$ 1927— $\frac{3}{4}$ 1931) ägde rum den 9—23 mars 1927. Därvid avgåvos för hela staden sammanlagt 159,034 röster (motsvarande 53.4 % av samtliga röstberättigade). De godkända valsedlarna och de tilldelade stadsfullmäktigplatserna fördelade sig (för alla valkretsar tillsammans) på de viktigare förekommande kartell-, parti- och fraktionsbeteckningarna sålunda¹⁾: parti-

¹⁾ Rörande rösternas och mandatens fördelning på valkretsar m. m. lämnas en närmare redogörelse i »Statistisk redogörelse för allmänna val i Stockholm åren 1925—1927» (Stockholms stads statistik. XIV. Val.).

SF.

beteckningen »Arbetarepartiet» 80,780 röster (52 platser), varav fraktionsbeteckningen »Socialdemokraterna» 64,960 röster (43 platser) och fraktionsbeteckningen »Kommunisterna» 15,820 röster (9 platser); kartellbeteckningen »Sammhället främst» 77,574 röster (48 platser), därav partibeteckningen »De borgerliga» 61,269 röster (39 platser) och partibeteckningen »Ordning och framsteg» 16,304 röster (9 platser), varunder fraktionsbeteckningen »De liberala» 10,142 röster (5 platser) och fraktionsbeteckningen »Frisinnade och nykterhetsvänner» 6,162 röster (4 platser); partibeteckningen »Kvinnolistan» 510 röster (ingen plats).

Författningar m. m. K. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 (ang. ändringar se sid. 56). Arbetsordning för Stockholms stadsfullmäktige, antagen av stadsfullmäktige den 12 jan. 1920, med ändr. den 10 jan. 1921, 30 juni 1922 och 5 mars 1923. Instruktion för stadskollegiet i Stockholm, fastställd av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändr. den 29 maj 1925. K. stadga om proportionellt valsätt vid vissa val inom landsting och stadsfullmäktige m. m. den 13 juni 1913, med ändr. den 4 mars 1921 och 6 juni 1925. (Se även under stadskollegiet.)

Stat år 1929. Stockholms stads stat för år 1929 har av stadsfullmäktige bestämts sålunda: Utgifter: 226,046,494 kr.; inkomster: 143,889,143 kr. Bristen är avsedd att fyllas dels genom lånemedel 22,942,730 kr.), dels genom kommunalskatt 51,714,621 kr. och kommunal progressivskatt 7,500,000 kr.

Stadsfullmäktige

(valda för tiden t. o. m. den 31 mars 1931²⁾).

Ordförande.

Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet (se nedan).

Förste vice ordförande.

Juhlin Dannfelt, C. G., direktör (se nedan).

Andre vice ordförande.

Thorberg, J. A. J., landsorganisationsens ordförande (se nedan).

¹⁾ I 1929 års stat hava vissa under år 1928 beviljade utgifter, att täckas med lånemedel, tillsammans 9,078,153 kr., förts inom linjen.

²⁾ De vid valet förekommande parti(fraktions)-beteckningar (jfr vidstående spalt), varunder resp. stadsfullmäktige valts, betecknas på följande sätt: »Borg.» = »De borgerliga»; »Fris.» = »Frisinnade och nykterhetsvänner»; »Komm.» = »Kommunisterna»; »Lib.» = »De liberala»; »Soc.» = »Socialdemokraterna».

Ledamöter

(efter valkrets och ordningsföljd vid valet).

Första valkretsen

(Nikolai, Katarina och Sofia förs.).
(16 stadsfullmäktige.)

Sandberg, H. K. A., borgarråd. (Soc.)
Ström, O. F., direktör. (Soc.)
Lund, C. J., fabrikör. (Borg.)
Carlsson, f. Lindskog, Anna R., fru. (Soc.)
Samuelson, P. O., ekonomichef. (Komm.)
Elméus, C. K. J., arkitekt. (Borg.)
Tengelin, C. A. H., tjänsteman. (Soc.)
Björkman, O. E., förf. (Soc.)
von Porat, T. G. H., direktör. (Borg.)
Pålsson, E. A. V., slöjdlärare. (Soc.)
Ek, V. E., ombudsman. (Soc.)
Forsberg, E. V., direktör. (Lib.)
Norrbom, F. G., åkare. (Komm.)
Branting, G., advokat. (Soc.)
Brunzell, O., möbelhandlare. (Borg.)
Nilsson, C. R., ombudsman. (Soc.)

Andra valkretsen

(Maria, Högalids och Brännkyrka förs.).
(22 stadsfullmäktige.)

Karlsson, W. E., borgarråd. (Soc.)
Andersson, J. Edvin, ombudsman. (Soc.)
Elgar, A. D., civilingenjör.¹⁾ (Borg.)
Skäländer, O. A., ombudsman. (Soc.)
Olsson, Arvid E., sekreterare. (Komm.)
Masreliez, G. V., överdirektör. (Borg.)
Johansson-Visborg, Anna S., fru. (Soc.)
Persson, P. G., faktor. (Soc.)
Lidman, C., andre folkskolinspektör. (Lib.)
Gustafson, f. Pettersson, Ruth V. M., fru. (Soc.)
Karlsson, G. V., stationsbiträde. (Komm.)
Björkman, J. W., direktör. (Borg.)
Pehrsson, J. P., f. d. förtroendeman. (Soc.)
Johansson, E. G., ombudsman. (Soc.)
Granqvist, A. M., tf. domänkamrerare. (Borg.)
Andersson, P., överlärare. (Soc.)
Sundkvist, f. Wasteson, Dagny J. V., fru. (Komm.)
Lindqvist, G. R., journalist.²⁾ (Borg.)
Gustafson, H. A., journalist. (Soc.)
Månsson, O. P., spårvägsman. (Soc.)
Rinander, Hedvig N., lärarinna vid högre folkskolorna.³⁾ (Fris.)
Cruse, C. S., förtroendeman. (Soc.)

Tredje valkretsen

(Klara, Jakobs, Kungsholms, St Görans och Bromma förs.).

(19 stadsfullmäktige.)

Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet, ordf. (Soc.)

Lindmark, C. A., skomakarmästare. (Borg.)
Lindhagen, C. A., borgmästare. (Soc.)
Magnusson, A. E., byggmästare. (Borg.)

¹⁾ Efterträdde 1929 **Holmdahl, O. S.**

²⁾ » 1927 **Nilsson, G. E. E.** †

³⁾ » 1929 **Nilsson, N. U.** †

Hjorth, J. E., direktör. (Borg.)
Andersson, Ernst V., förrådsmästare. (Soc.)
Pauers, E. W., direktör. (Borg.)
Järte, f. Montelin, Ester L., fru. (Borg.)
Wallin, J. A., transportmästare. (Soc.)
Källström, N. A., tf. sekreterare. (Borg.)
Nilsson, O., direktör. (Fris.)
Andersson, John A., spårvägsman. (Komm.)
Styrman, G. A., direktör. (Borg.)
Fränzén, A. K., prakt. läkare. (Borg.)
Andersson, K. H., tjänsteman. (Soc.)
Kleman, C. F., civilingenjör. (Borg.)
Ossbahr, C. P., extra protokollssekreterare. (Borg.)

Alfabetisk förteckning över stadsfullmäktige.¹⁾

Ahlbin, G. H. G., redaktionssekreterare. (III; borg.)
 Almström, O. H., disponent. (IV; borg.)
 Andersson, Erik, redaktör. (III; soc.)
 Andersson, Ernst V., förrådsmästare. (V; soc.)
 Andersson, John A., spårvägsman. (V; komm.)
 Andersson, J. Edvin, ombudsman. (II; soc.)
 Anderson, K. H., tjänsteman. (V; soc.)
 Andersson, P., överlärare. (II; soc.)
 Arneemark, G. E., järnvägstjänsteman. (IV; borg.)
 Bendixson, I. O., f. d. professor. (IV; lib.)
 Bergstrand, K. J. H., professor. (III; borg.)
 Björklund, C. G., borgarråd. (IV; soc.)
 Björkman, J. W., direktör. (II; borg.)
 Björkman, O. E., förman. (I; soc.)
 Branting, G., advokat. (I; soc.)
 Brunzell, O., möbelhandlare. (I; borg.)
 Carlsson, f. Lindskog, Anna R., fru. (I; soc.)
 Carlsson, O., ledamot av försäkringsrådet. (IV; soc.)
 Carlsson, se även Karlsson.
 Cervin, N. H., fabrikör. (V; borg.)
 Cruse, C. S., förtroendeman. (II; soc.)
 Danielsson, T. H., tjänsteman. (IV; soc.)
 Dannfelt, se Juhlin Dannfelt.
 Ek, V. E., ombudsman. (I; soc.)
 Ellgar, A. D., civilingenjör. (II; borg.)
 Elméus, C. K. J., arkitekt. (I; borg.)
 Englund, E. W., aktuarie. (III; fris.)
 Falk, S. G., direktör. (IV; borg.)
 Ferm, A. V., snickare. (IV; soc.)
 Forssberg, E. V., direktör. (I; lib.)
 Forssner, J. Hj., professor. (V; lib.)
 Franzén, A. K., prakt. läkare. (V; borg.)
 Granqvist, A. M., tf. domänkamrerare. (II; borg.)
 Grimlund, O. B., redaktör. (IV; komm.)
 Grönvall, J. K. (Hanna), hembiträde. (V; soc.)
 Gustafson, H. J. A., journalist. (II; soc.)
 Gustafson, f. Pettersson, Ruth V. M., fru. (II; soc.)
 Hedelius, A. H., lärare vid högre folkskolorna.
 (IV; borg.)
 Hernlund, C. A. V., byrådirektör. (V; borg.)

(23 stadsfullmäktige.)

Åkerman, G. R. J., generallöjtnant. (Borg.)
 Larsson, Oscar E., borgarråd. (Soc.)
 Théel, f. Roth, Elisif, fru. (Borg.)
 Cervin, N. H., fabrikör. (Borg.)
 Magnuson, P. K., förgyllare. (Soc.)
 Hernlund, C. A. V., byrådirektör. (Borg.)
 Forssner, J. Hj., professor. (Lib.)
 Grönvall, J. K. (Hanna), hembiträde. (Soc.)
 Stendahl, O., civilingenjör. (Borg.)

²⁾ » » Nygren, E. V., som år 1927 efterträtt Rossander, C. A. J. †.

SF. Hjorth, J. E., direktör. (V; borg.)
 Höglund, C. Z. K., redaktör. (III; soc.)
 Johansson, A. R., assistent. (IV; soc.)
 Johansson, E. G., ombudsman. (II; soc.)
 Johansson-Visborg, Anna S., fru. (II; soc.)
 Jonson, Agnes A., kontorist. (IV; soc.)
 Juhlin Dannfelt, f. Gentle, Brita E., fru. (III; borg.)
 Juhlin Dannfelt, C. G., direktör, 1:e vice ordf. (V; borg.)
 Järte, f. Montelin, Ester L., fru. (V; borg.)
 Karlsson, G. V., stationsbiträde. (II; komm.)
 Karlsson, W. E., borgarråd. (II; soc.)
 Karlsson, se även Carlsson.
 Kilbom, K., redaktör. (III; komm.)
 Kleman, C. F., civilingenjör. (V; borg.)
 Källström, N. A., tf. sekreterare. (V; borg.)
 Larsson, Oscar E., borgarråd. (V; soc.)
 Liander, M. E., grosshandlare. (IV; borg.)
 Lidman, C., andre folkskolinspektör. (II; lib.)
 Lindencrona, G. C. A., byrådirektör. (IV; borg.)
 Lindhagen, C. A., borgmästare. (III; soc.)
 Lindmark, C. A., skomakarmästare. (III; borg.)
 Lindqvist, G. R., journalist. (II; borg.)
 Lund, C. J., fabrikör. (I; borg.)
 Magnusson, A. E., byggmästare. (III; borg.)
 Magnuson, P. K., förgyllare. (V; soc.)
 Masreliez, G. V., överdirektör. (II; borg.)
 Mossberg, K. W. R., civilingenjör. (III; borg.)
 Månsson, Gertrud K., fröken. (IV; soc.)
 Månsson, O. P., spårvägsman. (II; soc.)
 Nilsson, C. R., ombudsman. (I; soc.)
 Nilsson, O., direktör. (V; fris.)
 Norrblom, P. G., åkare. (I; komm.)
 Nyblom, f. Bergström, Eva M. C., redaktör. (IV; borg.)
 Olsson, Arvid E., sekreterare. (II; komm.)
 Olsson, Einar W., ombudsman. (III; komm.)
 Ossbahr, C. P., extra protokollssekreterare. (V; borg.)
 Paues, E. V., direktör. (V; borg.)
 Pehrsson, J. P., f. d. förtroendeman. (II; soc.)
 Persson, P. G., faktor. (II; soc.)
 Pettersson, K. G. A., föreståndare. (III; soc.)
 von Porat, T. G. H., direktör. (I; borg.)
 Pålsson, E. A. V., slöjd lärare. (I; soc.)
 Rinander, Hedvig N., lärarinna vid högre folkskolorna. (II; fris.)
 Rinman, E. B., chefredaktör. (III; lib.)
 Samuelson, P. O., ekonomichef. (I; komm.)
 Sandberg, H. K. A., borgarråd. (I; soc.)
 Sandström, K. G. A., notarie. (III; borg.)
 Sjöström, Chr., kontorschef. (IV; borg.)
 Skäländer, O. A., ombudsman. (II; soc.)
 Stendahl, O., civilingenjör. (V; borg.)
 Ström, f. Hånes, Hildegard A., fru. (III; soc.)
 Ström, O. F., direktör. (I; soc.)
 Styrman, G. A., direktör. (V; borg.)
 Ståhl, A. E., filare. (III; soc.)
 Sundkvist, f. Wasteson, Dagny J. V., fru. (II; komm.)
 Söderlund, G., borgarråd. (IV; borg.)
 Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet, ordf. (III; soc.)

Tengelin, C. A. H., tjänsteman. (I; soc.)
 Théel, f. Roth, Elisif, fru. (V; borg.)
 Thorberg, J. A. J., landsorganisationens ordförande, 2:e vice ordf. (III; soc.)
 Tvengström, A. J., tf. förste aktuarie. (IV; fris.)
 Wallin, J. A., transportmästare. (V; soc.)
 Welin, K. G. A., f. d. trafikdirektör. (IV; borg.)
 Visborg, Anna S. Johansson, fru. (II; soc.)
 Åkerman, G. R. J., generallöjtnant. (V; borg.)

Borgarråd, som icke är stadsfullmäktig.¹⁾

Larsson, Yngve G. R.

Sekreterare (stadssekreterare).

Hildebrand, E., kanslichef (se nedan under stadskollegiet).

Beträffande stadskansliet i övrigt se under stadskollegiet, sid. 69.

Stadsfullmäktiges valkommitté.

I anledning av väckta motioner beslöto stadsfullmäktige den 21 nov. 1910 att årligen inom sig utse en kommitté på nio ledamöter, benämnd valkommitté, med uppdrag att upprätta förslag till flertalet hos fullmäktige förekommande val. Vid den kommunala omorganisationen 1920 avskaffades valkommittén; frågor rörande val förbereddes i stället inom stadskollegiet av en delegation på fem personer i samråd med vederbörande borgarråd. Då emellertid önskemål framkommo om återgång till den gamla anordningen, beslöto stadsfullmäktige den 30 juni 1922 att återinföra valkommittén i dess tidigare form.

Enligt § 23 i arbetsordningen för stadsfullmäktige består kommittén av nio ledamöter, med lika många suppleanter, vilka utses av och bland stadsfullmäktige vid tjänstgöringsårets första sammanträde. Kommittén har att uppsätta och till fullmäktige ingiva förslag till de under det löpande tjänstgöringsåret samt vid följande års första sammanträde förekommande val, med undantag av dels val, som förrättas i omedelbart sammanhang med beslut om visst uppdrag, dels val av fullmäktiges ordförande och vice ordförande ävensom val av borgarråd och stadssekreterare (kanslichef).

Valkommittén väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

¹⁾ »Borgarråd skall, ändock han icke är stadsfullmäktig, närvara vid fullmäktiges sammanträden, där ej förfall, som av fullmäktige godkännes, föreligger, och äge därvid deltaga i överläggningarna med rätt att framställa förslag samt att få sin mening till protokollet antecknad» (§ 35 i kommunalförordningen).

Då val, som tillhör kommitténs behandling, skall hos fullmäktige företagas, bör stadskollegiet i god tid förut häröfver underrätta kommittén. Valkommitténs förslag jämte skiljaktiga yrkanden, där sådana förekommit, överlämnas till stadskollegiet i form av tryckta valsedlar och må ej åtföljas av annan motivering än redogörelse för inkomna avsögelser. Valsedlarna och dylik redogörelse utdelas till fullmäktige i slutna konvolut, så vitt ske kan samtidigt med stadskollegiets valmemorial.

Senaste val ägde rum den 2 april 1929, utan användande av proportionellt valsätt.

Ledamöter.

Cervin, N. H., fabrikör.
Ek, V. E., ombudsman.
Höglund, C. Z. K., redaktör, ordf.
Johansson-Visborg, Anna S., fru.
Liander, M. E., grosshandlare, vice ordf.
Magnuson, P. K., förgyllare.
Sjöström, Chr., kontorschef.
Stendahl, O., civilingenjör.
Théel, f. Roth, Elisif, fru.

Suppleanter.

Björkman, J. W., direktör.
Johansson, E. G., ombudsman.
Juhlin Dannfelt, f. Gentele, Brita E., fru.
Kleman, C. F., civilingenjör.
Olsson, Einar W., ombudsman.
Ström, f. Hånes, Hildegard A., fru.
Ström, O. F., direktör.
Ståhl, A. E., filare.
Tvängström, A. J., tf. förste aktuarie.

Sekreterare

(780 kr.).

Ljungborg, O. E., registrator.

Stadsfullmäktiges kommitté för utskänknings- och utminuteringsärenden.

(Utskänkningskommittén.)

Stadskansliet, stadshuset, 1 tr., C.; kommitténs ordförande träffas i stadshuset (rådspåningen) torsdagar kl. 15—16.

För preliminär beredning av utskänknings- och utminuteringsärenden hava stadsfullmäktige under senare år pålagt tillsätta en särskild kommitté. Första gången skedde detta år 1907, då stadsfullmäktige beslöt uppdraga åt en kommitté av sju personer att granska och till stadsfullmäktige afgiva yttranden över de under året inkommande ansökningar om tillstånd att härstädes utskänka vin eller öl (inkl. pilsnerdricka) samt om ombyte av lokal för sådan utskänkning. Fr. o. m. år 1919 upphörde emellertid på grund av ändrad lagstiftning stadsfullmäktiges skyldighet att afgiva yttrande över ansökningar om till-

stånd att utskänka vin och öl. Enligt § 22 i k. förordningen den 14 juni 1917 ang. försäljning av rusdrycker skall dock stadsfullmäktiges yttrande fortfarande inhämtas över ansökning om tillfällig rättighet att utskänka vin och öl. Dessutom skall enligt §§ 8 och 13 i k. förordningen den 11 juli 1919 ang. försäljning av pilsnerdricka stadsfullmäktiges yttrande inhämtas över ansökningar om tillstånd till utminuterings- eller utskänkning av pilsnerdricka. Kommittén, som tillsattes för ett år i sänder, är sålunda egentligen att betrakta som en kommission för vissa löpande ärendens beredning. För sin verksamhet hava kommittéledamöterna sinsemellan uppdelat staden så, att var och en av dem har sitt särskilda distrikt.

Stadsfullmäktige utsågo den 23 jan. 1928, utan användande av proportionellt valsätt, för året nio ledamöter i kommittén.

Ledamöter.

Arnemark, G. E., järnvägstjänsteman, stadsfullm.
Englund, E. W., aktuarie, stadsfullm.
Falk, S. G., direktör, stadsfullm., ordf.
Löfgren, A., sekreterare, vice ordf.
Mossberg, K. W. R., civilingenjör, stadsfullm.
Månsson, O. P., spårvägsman, stadsfullm.
Nilsson, C. R., ombudsman, stadsfullm.
Ståhl, A. E., filare, stadsfullm.
Tengelin, C. A. H., tjänsteman, stadsfullm.

Sekreterare

(1,400 kr.).

Schlytern, C. H., förste kanslisekreterare.

Stadsfullmäktiges kansli.

Se stadskansliet (sid. 69).

Sammanslutningar bland stadsfullmäktige.

Stadsfullmäktiges diskussionsklubb.

Denna klubb är icke en officiell institution men har dock ansetts böra här i korthet omnämnas. Klubben, vars stadgar antogs den 28 mars 1891, 29 sept. 1892 och 29 jan. 1898, har till ändamål att sammanföra ledamöter av stadsfullmäktige till ömsesidigt tankutbyte samt att medelst diskussioner rörande kommunala frågor utreda och skärskåda dessa från olika synpunkter, särskilt till gagn och ledning för de stadsfullmäktige, vilka icke äro ledamöter av nämnder och styrelser. Klubbens angelägenheter handhavas av tre förtroendemen: ordförande, vice ordförande och sekreterare (tillika kassaförvaltare).

SF.

Styrelse.

Forssberg, E. V., direktör, vice ordf.; **Hernlund, C. A. V.**, byrådirektör, sekr. och kassaförv.; **Wallin, J. A.**, transportmästare, ordf.

Arbetarepartiets stadsfullmäktige-grupp.¹⁾

Gruppens medlemsantal är 43.

Styrelse.

Andersson, E., redaktör; **Carlsson, f. Lindskog, Anna R.**, fru, kassör; **Ferm, A. V.**, snickare, vice ordf.; **Johansson, A. R.**, assistent, sekr.; **Magnusson, P. K.**, förgyllare; **Månsson, O. P.**, spårvägsman, vice sekr.; **Ström, O. F.**, direktör, ordf.

Suppleanter: **Cruise, C. S.**, förtroendeman; **Anderson, K. H.**, tjänsteman.

Medlemmar.

Andersson, E., redaktör (se ovan); **Andersson, E. V.**, förrädmästare; **Andersson, J. E.**, ombudsman; **Anderson, K. H.**, tjänsteman (se ovan); **Andersson, P.**, överlärare; **Björklund, C. G.**, borgarråd; **Björkman, O. E.**, förman; **Branting, G.**, advokat; **Carlsson, f. Lindskog, Anna R.**, fru (se ovan); **Carlsson, O.**, ledamot av försäkringsrådet; **Cruise, C. S.**, förtroendeman (se ovan); **Danielsson, T. H.**, tjänsteman (se nedan); **Ek, V. E.**, ombudsman; **Ferm, A. V.**, snickare (se ovan); **Grönvall, J. K. (Hanna)**, hembiträde; **Gustafson, H. A.**, journalist; **Gustafson, f. Pettersson, Ruth V. M.**, fru; **Höglund, C. Z. K.**, redaktör; **Johansson, A. R.**, assistent (se ovan); **Johansson, E. G.**, ombudsman; **Johansson-Visborg, Anna S.**, fru; **Jonson, Agnes A.**, kontorist; **Karlsson, W. E.**, borgarråd; **Larsson, Oscar E.**, borgarråd; **Lindhagen, C. A.**, borgmästare; **Magnusson, P. K.**, förgyllare (se ovan); **Månsson, Gertrud K.**, fröken; **Månsson, O. P.**, spårvägsman (se ovan); **Nilsson, C. R.**, ombudsman; **Pehrsson, J. P.**, f. d. förtroendeman; **Persson, P. G.**, faktor (se nedan); **Pettersson, K. G. A.**, föreståndare; **Pålsson, E. A. V.**, slöjd-lärare (se nedan); **Sandberg, H. K. A.**, borgarråd (se nedan); **Sjöström, Chr.**, kontorschef; **Skäländer, O. A.**, ombudsman; **Ström, f. Hånes, Hildegard A.**, fru; **Ström, O. F.**, direktör (se ovan); **Ståhl, A. E.**, filare; **Tengdahl, K. A.**, ledamot av försäkringsrådet; **Tengelin, C. A. H.**, tjänsteman; **Thorberg, J. A. J.**, landsorganisationens ordförande; **Wallin, J. A.**, transportmästare.

Revisorer.

Persson, P. G., faktor; **Sandberg, H. K. A.**, borgarråd.

¹⁾ Gruppen omfattar de stadsfullmäktige, som valts under valjärbeteckningen »Socialdemokraterna» (jfr sid. 60 ff.).

Suppleanter: **Danielsson, T. H.**, tjänsteman; **Pålsson, E. A. V.**, slöjdlärare.

Stadsfullmäktiges högergrupp.¹⁾

Gruppens medlemsantal är 39.

Styrelse.

Ahlbin, G. H. G., redaktionssekreterare; **Almström, O. H.**, disponent, kassaförv.; **Franzén, A. K.**, prakt. läkare; **Hedellius, A. H.**, lärare vid högre folkskolorna, sekr.; **Hernlund, C. A. V.**, byrådirektör, ordf.; **Linder, M. E.**, grosshandlare, vice ordf.; **Magnusson, A. E.**, byggmästare.

Medlemmar.

Ahlbin, G. H. G., redaktionssekreterare (se ovan); **Almström, O. H.**, disponent (se ovan); **Arneberg, G. E.**, järnvägstjänsteman; **Bergstrand, K. J. H.**, professor; **Björkman, J. W.**, direktör; **Brunzell, O.**, möbelhandlare; **Cervin, N. H.**, fabriksör; **Ellgar, A. D.**, civilingenjör; **Elméus, C. K. J.**, arkitekt; **Falk, S. G.**, direktör; **Franzén, A. K.**, prakt. läkare (se ovan); **Granqvist, A. M.**, tf. domänkamrerare; **Hedellius, A. H.**, lärare vid högre folkskolorna (se ovan); **Hernlund, C. A. V.**, byrådirektör (se ovan); **Hjorth, J. E.**, direktör; **Juhlin Dannfelt, f. Gentele, Brita E.**, fru; **Juhlin Dannfelt, C. G.**, direktör; **Järte, f. Montelin, Ester L.**, fru; **Kleman, C. F.**, civilingenjör; **Källström, N. A.**, tf. sekreterare; **Linder, M. E.**, grosshandlare (se ovan); **Lindencrona, G. C. A.**, byrådirektör; **Lindmark, C. A.**, skomakarmästare; **Lindqvist, G. R.**, journalist; **Lund, C. J.**, fabriksör; **Magnusson, A. E.**, byggmästare (se ovan); **Masreliez, G. V.**, överdirektör; **Mossberg, K. W. R.**, civilingenjör; **Nyblom, f. Bergström, Eva M. C.**, redaktör; **Ossbahr, C. P.**, extra protokollssekreterare; **Paues, E. W.**, direktör; **von Porat, T. G. H.**, direktör; **Sandström, K. G. A.**, notarie; **Stendahl, O.**, civilingenjör; **Styrman, G. A.**, direktör; **Söderlund, G.**, borgarråd; **Théel, f. Roth, Elisif**, fru; **Wellin, K. G. A.**, f. d. trafikdirektör; **Åkerman, G. R. J.**, generallöjtnant.

Stadsfullmäktiges liberal-frisinnade grupp.²⁾

Gruppens medlemsantal är 9.

Styrelse.

Bendixson, I. O., f. d. professor, ordf.; **Englund, E. W.**, aktuarie, vice ordf.; **Forssberg, E. V.**, direktör, sekr. och kassaförv.

¹⁾ Gruppen omfattar de stadsfullmäktige, som valts under valjärbeteckningen »De borgerliga» (jfr sid. 60 ff.).

²⁾ Gruppen omfattar de stadsfullmäktige, som valts under valjärbeteckningarna »De liberala» och »Frisinnade och nykterhetsvänner» (jfr sid. 60 ff.).

Medlemmar.

Bendixson, I. O., f. d. professor (se ovan); **Englund, E. W.**, aktuarie (se ovan); **Forsberg, E. V.**, direktör (se ovan); **Forssner, J. Hj.**, professor; **Lidman, C.**, andre folkskolinspektör; **Nilsson, O.**, direktör; **Rinander, Hedvig N.**, lärarinna vid högre folkskolorna; **Rinman, E. B.**, chef-redaktör; **Tvengström, A. J.**, tf. förste aktuarie.

Kommunistiska stadsfullmäktigegruppen.¹⁾

Gruppens medlemsantal är 9.

¹⁾ Gruppen omfattar de stadsfullmäktige, som valts under väljarbeteckningen »Kommunisterna» (jfr sid. 60 ff.).

Styrelse.

SF.

Andersson, J. A., spårvägsman, sekr.; **Kilbom, K.**, redaktör, ordf.; **Olsson, E. W.**, ombudsman.

Medlemmar.

Andersson, J. A., spårvägsman (se ovan); **Grimlund, O. B.**, redaktör; **Karlsson, G. V.**, stationsbiträde; **Kilbom, K.**, redaktör (se ovan); **Norrbom, F. G.**, åkare; **Olsson, A. E.**, sekreterare; **Olsson, E. W.**, ombudsman (se ovan); **Samuelson, P. O.**, ekonomichef; **Sundkvist, f. Wasteson, Dagny J. V.**, fru.

Stadskollegiet i Stockholm

och i samband därmed stående institutioner.

Stadskollegiet.

Stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset».
Expedition: se nedan under stadskansliet.
(Ang. borgarrådens mottagningar
se sid. 68, 69.)

Stadskollegiet sammanträder i regel varje
torsdag (resp. närmast föregående helgfria
dag) kl. 15.

Enligt 1862 års kommunalförordning ålåg förberedandet av ärendena hos stadsfullmäktige ett beredningsutskott, bestående av stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande samt tio ledamöter med tio suppleanter, utsedda för ett år i sänder av och bland fullmäktige. Utskottet hade att med uppmärksamhet följa förvaltningen av stadens angelägenheter i alla riktningar, till stadsfullmäktige göra framställningar och förslag, som i ett eller annat hänseende härav kunde föranledas, till föredragning bereda alla de ärenden för övrigt, i vilka stadsfullmäktige skulle meddela utlåtanden eller beslut, samt å stadsfullmäktiges vägnar företrädesvis övervaka verkställigheten av fullmäktiges beslut. Den centrala ledningen av stadens förvaltning kom härvid efter hand att påvila utskottet, men allt efter som den kommunala förvaltningsorganisationen växte ut, visade sig denna anordning behäftad med väsentliga brister. Sammansatt av på kort tid valda, oavlönade personer, vilka endast i den utsträckning, deras övriga sysselsättningar medgävo, kunde ägna sig åt arbetet inom utskottet, var detta icke rustat att omhänderväsa ledningen av förvaltningsarbetet med den målmedvetenhet och det sammanhang mellan beslut vid skilda tidpunkter eller åtgärder inom olika förvaltningsgrenar, som den allt mer omfattande kommunala verksamheten krävde. Dessutom framträdde önskvärdheten av en viss centralisation av förvaltningsmyndigheternas arbete hos ett särskilt, permanent organ, som under ansvar hade att leda detta ur allmänna kommunalpolitiska synpunkter än dem fackmyndigheterna företrädde.

Med utgång från bl. a. dylika betraktelser framkommo efter sekelskiftet åtskilliga förslag till omläggning av huvudstadens kommunala förvaltning. Då emellertid någon enighet ej kunde nås om grunderna för problemets lösning,

bemyndigade stadsfullmäktige år 1912 beredningsutskottet att åt lämplig person uppdraga att framlägga förslag till omorganisation av Stockholms kommunalförvaltning. Uppdraget lämnades till bankdirektören P. R. Rabe, som år 1914 avgav sitt förslag (Bih. 1914: nr 5). Enligt detta skulle bl. a. de högre förvaltningscheferna, åt vilka större självständighet och befogenhet föreslogs, med yttranderätt närvara vid stadsfullmäktiges sammanträden och vara inför dem ansvariga, förvaltningsärendena rationellt omgrupperas, beredningsutskottet avskaffas och den administrativa ledningen handhavas av en stadssekreterare, som till sitt biträde skulle hava ett stadskansli med högt kvalificerade, föredragande sekreterare, vilka skulle bestrida sekreterargöromålen i samtliga styrelser; den finansiella ledningen skulle däremot överflyttas till drätselnämnden, som skulle ombildas till en ren finansstyrelse. Då emellertid de hörda myndigheterna hyste delade meningar om lämpligheten av att genomföra hela det Rabeska förslaget oförändrat och i ett sammanhang, uppdrogo stadsfullmäktige år 1917 åt en kommitté att på grundval av detsamma och däröver avgivna yttranden uppgöra förslag till inrättande av finans- och fastighetsstyrelser. Kommittén, som först avgav förslag om upprättande av en fastighetsnämnd (Bih. 1918: nr 70), fann sig senare föranlåten att upptaga hela frågan om en stadsregering och framlade år 1919 förslag till den centrala stadsförvaltningens omorganisation (Bih. 1919: nr 40). Detta förslag, som i fråga om den periferia förvaltningen i stort sett anslöt sig till det Rabeska förslaget men beträffande beredningsutskottets omorganisation följde helt andra linjer, godkändes i allt väsentligt av stadsfullmäktige år 1919 och ligger till grund för ändringarna i kommunalförordningen för Stockholm den 14 febr. 1920. Den nya organisationen utformades ytterligare i de nya instruktioner för stadskollegiet och stadens nämnder och styrelser, som trädde i tillämpning fr. o. m. den 1 april 1920.

Det forna beredningsutskottet är nu ersatt av stadskollegiet, som har till uppgift att å stadsfullmäktiges vägnar leda förvaltningen av stadens angelägenheter. Stadskollegiet åligger för sådant ändamål att med uppmärksamhet följa

förvaltningen i alla riktningar, att utan tidsutdräkt göra de framställningar och förslag hos fullmäktige eller vidtaga de åtgärder i öfrigt, som härav föranledas, att tillse, det ärenden, i vilka fullmäktige skola meddela utlåtanden eller beslut, varda underkastade erforderlig utredning, ävensom bereda och avgiva yttrande i dylika ärenden, samt att övervaka verkställigheten av fullmäktiges beslut. Kollegiet äger att från stadens nämnder (styrelser) eller tjänstemän infordra de yttranden och upplysningar, som för ärendenas utredande äro av nöden, ävensom att hos överståthållarämbetet omedelbart göra framställning om upplysningars infordrande från ämbetsmyndigheter. I alla viktiga ekonomiska ärenden, särskilt beträffande förvärfv eller avyttring av fast egendom samt nämndernas förslag till inkomst- och utgiftssatser, skall drätselnämndens yttrande inhämtas. Varje kollegiets utlåtande skall jämte därifrån skiljaktiga meningar befordras till trycket i fortlöpande nummerordning för året (Stadskollegiets utlåtanden och memorial) samt ett exemplar därav överlämnas till envar av stadsfullmäktige. Kollegiet äger därjämte att låta såsom bilagor trycka sådana till ärendena hörande handlingar, som anses böra komma till stadsfullmäktiges kännedom (Bihang till stadskollegiets utlåtanden och memorial). En kortfattad underrättelse om stadsfullmäktiges i anledning av stadskollegiets utlåtanden fattade beslut (vilka för öfrigt återfinnas i fullmäktiges tryckta protokoll) skall särskilt befordras till trycket och vidfogas årets utlåtanden.

Stadskollegiet utgöres av stadsfullmäktiges ordförande och båda vice ordförande, minst tre, högst sex borgarråd samt ytterligare nio ledamöter, för vilka sistnämnda ersättare skola finnas till lika antal. — Stadsfullmäktiges ordförande och båda vice ordförande innehava enahanda befattningar i stadskollegiet (presidiet) samt handlägga ärenden rörande ordningen vid kollegiets sammanträden, uppsättande av föredragningslistor för dessa och i allmänhet frågor rörande arbetets gång inom kollegiet. — Borgarråden väljas av stadsfullmäktige, inom eller utom fullmäktige, för en tid av sex år. Skola samtidigt flera borgarråd tillsättas, anställas, så framt omröstning äskas, särskilt val av varje borgarråd. Den är vald, som erhållit minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Uppnås för visst borgarråd ej denna majoritet, skall detta val uppskjutas till en följande dag. Denna andra omröstning begränsas till dem, som vid den första omröstningen erhållit de flesta rösterna, och avgöres med enkel majoritet (vid lika röstetal sker lottning). Avgår borgarråd före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, skall nytt val ske snarast möjligt. Därintill, ävensom vid tjänstledighet, äge stadskollegiet utse annan av sina ledamöter att uppehålla borgarrådstjänsten. Till borgarråd må allenast utses person med synnerlig insikt och erfarenhet i kommunala förvaltningsfrågor eller eljest i allmänna värv. — De övriga nio ledamöterna samt

deras ersättare välja stadsfullmäktige bland sig årligen å första sammanträdet i april. Valet skall, om behörigt antal fullmäktige det äskar, ske proportionellt; om så ej sker, skall ordningen mellan ersättarna särskilt bestämmas. — Borgarråd, som längre tid än sex månader i följd eller tillhoppa nio månader under ett år är i behov av tjänstledighet (utöver semester), skall avgå. Om någon av stadskollegiets övriga nio ledamöter är förhindrad att bevesta kollegiets sammanträden under längre tid än tre månader i följd eller tillhoppa fem månader under ett år, skall han avgå från befattningen, varvid ersättare inträder enligt stadgan om proportionella val eller i den ordning, som bestämts vid valet.

Borgarråden åtnjuta arvode, för år räknat, som av stadsfullmäktige bestämmas (se nedan). Om borgarråd vid utlupen tjänstgöringstid icke omväljes eller dessförinnan nödgas avgå, utan att hava förverkat tjänsten, skall årligen under så lång tid som den, varunder han innehafv befattningen, dock högst sex år, utgå ett belopp motsvarande hälften av det för honom såsom borgarråd senast fastställda arvudet. Med befattning som borgarråd må ej utan stadsfullmäktiges medgivande förenas annan befattning i stadens tjänst eller därmed jämförligt allmänt eller enskilt uppdrag.

Borgarråden föredraga i stadskollegiet de ärenden, som ankomma på kollegiets handläggning, fördelade enligt av kollegiet fastställd gruppindelning. Vid uppgörande av denna indelning skall iakttagas, att följande ärenden skola tillhöra var sin grupp: a) ärenden av betydelse för stadens ekonomi och särskilt ärenden tillhörande drätselnämndens verksamhetsområde; b) ärenden rörande fastighetsförvaltningen och stadsplaneväsendet; c) ärenden rörande hälsovård, sjukvård och fattigvård; d) ärenden rörande undervisningsväsendet. (Rörande den nuvarande indelningen se nedan.) Å vederbörande borgarråd ankommer att vid beredning av ärende, som jämväl berör annan rotel, samråda med borgarrådet för den senare roteln. Särskilt skall sådant samråd äga rum med borgarrådet för första roteln med hänsyn till ärendes ekonomiska sida samt med borgarrådet för sjätte roteln i och för befrämjande av ärendenas formenliga och följdriktiga handläggning. Till stadskollegiet inkommande ärenden fördelas av kanslichefen bland borgarråden i enlighet med de fastställda bestämmelserna eller presidiets föreskrifter. Borgarråd äger att utan föregående föredragning från vederbörande myndigheter infordra de upplysningar och yttranden, som för beredningen av till hans arbetsområde hörande ärenden äro behöfliga. — Mellan sina övriga ledamöter äger stadskollegiet fördela göromålen på sätt lämpligast synes. De ledamöter, som från början deltagit i huvudsakliga handläggningen av ett ärende, böra om möjligt fortfara därmed till slutet.

Borgarråd, som icke är stadsfullmäktigt, skall närvara vid stadsfullmäktiges sammanträden och

SK. äger därvid deltaga i överläggningarna med rätt att framställa förslag och få sin mening antecknad till protokollet.

Stadskollegiet utser bland borgarråden ordförande i följande stadens nämnder, nämligen drätselnämnden, tjänstenämnden, polisenämnden, fastighetsnämnden, stadsplanenämnden, hälsovårdsnämnden, fattigvårdsnämnden, folkskoledirektionen, lärlings- och yrkesskolestyrelsen, styrelsen över stadens statistiska kontor, biblioteksstyrelsen, idrottsstyrelsen, styrelsen över stadens industriella verk, hamnstyrelsen, löneavtalsnämnden, gatunämnden, slakthus- och sluhallsstyrelsen, kyrkogårdsnämnden samt flyghamnsstyrelsen (den sistnämnda icke förvaltningsnämnd i kommunalförordningens mening). Vid val av ordförande skall hänsyn tagas till fördelningen av föredragnings-skyldigheten mellan borgarråden.

Stadskollegiet biträdes vid fullgörandet av sina uppgifter av stadskansliet (se nedan), vars chef, kanslichefen (stadssekreteraren), tillika tjänstgör som kollegiets sekreterare. Kanslichefen äger deltaga i stadskollegiets överläggningar samt är därvid skyldig att lämna de upplysningar och råd, varom han anmodas, samt att framställa de erinringar ur rättslig eller allmänt administrativ synpunkt, vartill han finner anledning.

Stadskollegiet sammanträder i regeln, där ej annat förordas, varje torsdag eller, om denna dag är helgdag, närmast föregående helgfria dag.

Överståthållaren (eller, då han är hindrad, underståthållaren) äger övertyra stadskollegiets sammanträden samt deltaga i överläggningarna, men ej i besluten. Kollegiet kan ock, då särskilda omständigheter därtill föranleda, medgiva nämndledamot eller förvaltningschef att vid behandlingen av visst ärende vara tillstades i kollegiet och deltaga i överläggningarna med rätt att få sin mening antecknad till protokollet.

Stadsfullmäktige beslöt den 15 mars 1920, att borgarråden skola vara sex. Deras arvoden utgå för år 1929 med 33,000 kr. jämte rörligt tillägg enligt stadgade grunder.

Senaste val av borgarråd ägde rum: av ett borgarråd den 26 maj 1924 (för tiden till den 26 maj 1930), av tre borgarråd den 16 febr. 1925 (för tiden till den 1 april 1931), av ett borgarråd den 21 juni 1926 (för tiden till den 1 juli 1932 samt av ett borgarråd den 18 dec. 1928 (för tiden till den 31 dec. 1934).

Stadsfullmäktiges val av presidium och stadskollegiets övriga ledamöter jämte ersättare, för tjänstgöringsåret 1929/30, ägde rum den 2 april 1929.

Författningar. K. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862, med senare ändringar (se sid. 56). Arbetsordning för Stockholms stadsfullmäktige, antagen av fullmäktige den 12 jan. 1920, med ändr. den 10 jan. 1921, 30 juni 1922 och 5 mars 1923. Instruktion för stadskollegiet i Stockholm, fastställt av kungl. maj:t den 19 mars 1920, med ändr. den 29 maj 1925. Arbetsordning för stadskollegiet

i Stockholm, antagen av kollegiet den 27 maj 1920, med ändr. och tillägg den 12 juni 1924, 12 febr. och 1 okt. 1925 samt 29 april 1926. Instruktion för Stockholms stadskansli, fastställt av stadskollegiet den 27 maj 1920, med ändr. den 12 juni 1924.

Stat år 1929. Utgifter: 690,600 kr. (stadsfullmäktige, stadskollegiet och stadskansliet.)

Stadskollegiet.

Ordförande.

Tengdahl, K. A., ledamot av försäkringsrådet, stadsfullm:s ordf.

Vice ordförande.

Juhlin Dannfelt, C. G., direktör, stadsfullm:s 1:e vice ordf.

Thorberg, J. A. J., landsorganisationsens ordförande, stadsfullm:s 2:e vice ordf.

Borgarråd.

Söderlund, G., stadsfullm. (vald för tiden t. o. m. ³⁰/_e 1932) (rotel I, drätselroteln: ärenden av betydelse för stadens ekonomi; andra ärenden, som tillhöra drätselnämndens verksamhetsområde; ärenden rörande stadens avlönings- och pensionsväsen, i den mån sådana icke höra under löneavtalsnämnden; ärenden rörande polisenämnden och mantalsnämnden), ordf. i drätselnämnden, tjänstenämnden och polisenämnden; mottagning: stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset»; kl. 11—12.

Sandberg, H. K. A., stadsfullm. (vald för tiden t. o. m. ³¹/_s 1931) (rotel II, fastighetsroteln: ärenden rörande fastighetsförvaltningen, stadsplane- och byggnadsväsendet samt härmed sammanhängande bostads- och kommunikationsfrågor; ärenden rörande stadshuset), ordf. i fastighetsnämnden och stadsplanenämnden; mottagning: stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset»; kl. 11—12.

Karlsson, W. E., stadsfullm. (vald för tiden t. o. m. ³¹/_s 1931) (rotel III, socialroteln: ärenden rörande hälsovård, sjukvård och fattigvård; ärenden rörande arbetsförmedlingen, rättshjälpsanstalten och nykterhetsnämnden samt i allmänhet frågor av social natur, som icke tillhöra annan rotel), ordf. i hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden; mottagning: stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset»; kl. 11—12.

Larsson, Oscar E., stadsfullm. (vald för tiden t. o. m. ³¹/_s 1931) (rotel IV, undervisningsroteln: ärenden rörande undervisningsväsendet samt i allmänhet ärenden av kulturell natur, som icke tillhöra annan rotel; ärenden rörande barnavården; ärenden rörande statistiska kontoret och stadens bibliotek; ärenden rörande bad och idrott m. m.), ordf. i folkskoledirektionen, lärlings- och yrkesskolestyrelsen, styrelsen över statistiska kontoret, biblioteksstyrelsen och idrottsstyrelsen ävensom

i barnavårdsnämnden; mottagning: stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset»; tisdagar kl. 14—15, övriga dagar kl. 11—12.

Björklund, C. G., stadsfullm. (vald för tiden t. o. m. ³¹/12 1934) (rotel V, industriroteln: ärenden tillhörande industriverksstyrelsens, hamnstyrelsens och löneavtalsnämndens arbetsområden samt i allmänhet ärenden rörande handel och sjöfart), ordf. i industriverksstyrelsen, hamnstyrelsen och löneavtalsnämnden; mottagning: stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset»; alla dagar, utom onsdagar och fredagar, kl. 11—12.

Larsson, Yngve G. R. (vald för tiden t. o. m. ²⁵/5 1930) (rotel VI, administrativa roteln: ärenden angående ändringar av de för stadens förvaltning gällande allmänna författningar ävensom andra ärenden av administrativ natur, som icke tillhöra annan rotel; ärenden rörande gatunämndens verksamhetsområde samt i allmänhet trafikfrågor och ärenden tillhörande slakthus- och saluhallsstyrelsens samt kyrkogårdsnämndens verksamhetsområden), ordf. i gatunämnden, slakthus- och saluhallsstyrelsen, kyrkogårdsnämnden samt flyghamnstyrelsen; mottagning: stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset»; alla dagar, utom onsdagar, kl. 13,15—14.

Övriga ledamöter.

Ström, O. F., direktör.

Åkerman, G. R. J., generallöjtnant.

Carlsson, O., ledamot av försäkringsrådet.

Magnuson, P. K., förgyllare.

Masreliez, G. V., överdirektör.

Bendixson, I. O., f. d. professor.

Gustafson, f. Pettersson, Ruth V. M., fru.

Hernlund, C. A. V., byrådirektör.

Sandström, K. G. A., notarie.

Ersättare. 1)

Johansson, E. G., ombudsman.

Cervin, N. H., fabrikör.

Wallin, J. A., transportmästare.

Falk, S. G., direktör.

1) Ersättare inträder i kollegiet först vid avgång av ordinarie ledamot. — Enligt stadsfullmäktiges beslut vid valet skall för ersättares inträde i stället för avgången ledamot av stadskollegiet gälla sådan ordning, att vid avgång av någon av ledamöterna hrr Åkerman, Masreliez, Hernlund och Sandström följande ersättare skola hava företräde, nämligen hrr Cervin, Falk, von Porat och Styrman; att vid avgång av någon av ledamöterna hrr Ström, Carlsson, Magnuson och fru Gustafson följande ersättare skola hava företräde, nämligen hrr Johansson, Wallin, P. Andersson och Erik Andersson; att vid avgång av ledamoten hr Bendixson ersättaren hr Lidman skall hava företräde; samt att av flera ersättare, tillhörande samma parti, den skall hava företräde, vars namn blivit [i förteckningen ovan] tidigare uppfört.

Andersson, P., överlärare.

Lidman, C., andre folkskollinspektör.

Andersson, Erik, redaktör.

von Porat, T. G. H., direktör.

Styrman, G. A., direktör.

Sekreterare.

Hildebrand, E., kanslichef (se nedan).

Beträffande stadskollegiets övriga funktionärer se nedan under stadskansliet.

Stadskansliet.

Stadshuset, 1 tr., C.; t. »stadshuset»; expeditionstid: 11—14.

Stadskansliets uppgift är att bestrida sekreterare- och kansliörområden hos stadsfullmäktige och stadskollegiet. Det åligger kansliet sålunda bl. a. att biträda vid uppsättningen av förslag till stadskollegiets utlåtanden, med rätt för kansliet att i förekommande fall från vederbörande myndigheter införskaffa erforderliga yttranden och upplysningar, att ombesörja kallelser till samt föra protokoll vid stadsfullmäktiges och stadskollegiets sammanträden, att uppsätta och expediera stadsfullmäktiges och stadskollegiets beslut samt ombesörja brevväxlingen, att ombesörja stenografering vid stadsfullmäktiges sammanträden och tillse, att vederbörande talare beredas tillfälle att kontrollera stenogrammen, samt att ombesörja tryckningen av stadsfullmäktiges protokoll jämte därtill hörande yttranden, hos stadsfullmäktige väckta förslag samt stadskollegiets utlåtanden jämte därtill hörande bihang. Kansliet lyder under stadskollegiet, som fastställer dess instruktion.

Stadskansliets chef är kanslichefen (stadssekreteraren), vilken tillsättes av stadsfullmäktige i den ordning, fullmäktige besluta. Kanslichefen är stadskollegiet ansvarig för fullgörandet av kansliets uppgifter. Han fördelar arbetet å kansliets tjänstemän samt övervakar, att dessa fullgöra sina åligganden.

Övriga å kansliets samt upptagna tjänstemän tillsätts av stadskollegiet. Stadskollegiets jurist är skyldig att verkställa de utredningar och avgiva de utlåtanden av huvudsakligen juridisk natur, som av stadskollegiet eller eljest påkallas, ävensom att vid förfall för kanslichefen uppehålla dennes befattning. Sekreteraren åligger att ombesörja nödiga kallelser till samt protokollsföringen vid stadsfullmäktiges och stadskollegiets sammanträden samt expeditionen av därvid erforderliga föredragningslistor och handlingar och att i enlighet med kanslichefens anvisningar uppsätta och expediera utlåtanden och beslut. Sekreteraren uppehåller i förekommande fall kanslichefens befattning. Finanssekreteraren skall lämna erforderligt sekreterarbiträde åt borgarrådet för drätselroteln samt efter kanslichefens anvisning ombesörja utredningar av ekonomisk natur. Registratören åligger att föra diarium, registratur och andra erforderliga längder

SK. och anteckningar samt vårda kansliets bibliotek och arkiv, att tillse, att stadsfullmäktiges och stadskollegiets handlingar i behörig ordning och med erforderlig skyndsamhet tryckas, att efter kanslichefens anvisningar handlägga kansliets personalfrågor samt att omhänderhava kansliets kassarörelse och bokföring. Registratören utövar den närmaste ledningen av för maskinskrivning, stenografering, korrekturläsning och därmed sammanhängande göromål anställd personal samt av kansliets expedition.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stadskansli, fastställt av stadskollegiet den 27 maj 1920, med ändr. den 12 juni 1924.

Kanslichef (28)

(*stadssekreterare*).

Hildebrand, E. (förordn. t. o. m. $31/5$ 1937);
mottagningstid: 10,30—11,30.

Stadskollegiets jurist

(avlönad som i lönegrupp 27).

Sundberg, H. G. F.

Sekreterare (26).

Björkman, C. A. J.

Finanssekreterare (26).

Nordwall, B. I. S.; träffas säkrast 11—12.

Registrator (18).

Ljunborg, O. E.; expeditionstid: 10—15.

Stenografer hos stadsfullmäktige

(anslag 17,000 kr.).

Cronvall, P. A., förste stenograf; **Widegren, P. G.;**
Schött, C. F. L.; **Junker, S. G.;** **Lindström, E. G.**

Tre kontorsskrivare (9), ett skrivbiträde (2,280 kr.).

Förste vaktmästare (9).

Johansson, J. V.

Två vaktmästare (7), fyra extra kontorsvakter (2,280—1,620 kr.).